

Sklenila se je sledeča resolucija:
„Učiteljsko, zbrano v Učiteljskem društvu za šmarnski in rogaški okraj, sklene bojkotirati vse liste, ki blatijo naš stan in delovati z odkrito in resnično besedo tudi med ljudstvom, da isto spozna svoje demagoge in se odvrne od njih.“ — To resolucijo priobčujemo z namenom, da se ozro nanjo tudi druga društva in da deluje vse slovensko učiteljsko v tem smislu.

Končno se določi, da zborujemo prihodnjič v Šmarju dne 25. sušca t. l. — Torej na snidenje takrat. — e.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v nedeljo, 1. dan sušca t. l., ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli. Vspored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Razna dela pri čebelah med letom. (Predava tov. Wesiak.) 4. Potovanje v Prago, poročna tov. Klemenčič. 5. Druga prostovoljna predavanja. 6. Slučajnosti in nasveti. K polnoštevilni udeležbi vabi Žihar, t. č. predsednik.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 5. sušca t. l., ob pol 10. uri v Slovenski Bistrici s sledečim vzporedom: 1. Petje. — 2. Zapisnik. — 3. Dopisi, poročila predsednika in socialnega odseka. — 4. O celjskem shodu zastopnikov v okr. šolskih svetih. Tov. Polanec. — 5. „Zvezina“ pravila. Tov. Vrščič. — 6. O roditeljskih sestankih. Tov. Hribnik. — 7. Volitev člana v upravni odbor „Zveze“. — 8. Slučajnosti.

Tovarišice in tovariši, posnemajmo glede organizacije druge stanove, ne zastajajmo!

Polnoštevilne udeležbe se nadeja odbor.

Goriško.

Učit. društvo za sežanski šol. okraj zboruje na Repentabru v četrtek, dne 27. t. m., ob 10. uri predpoldnem. Vspored: 1. Poročilo predsednika in delegata z učiteljskega kongresa na Dunaju. 2. Čitanje zapisnika. 3. Referat: Tehnika (nadaljevanje). 4. Naš položaj (razgovor). 5. Eventualni predlogi. K obilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Srednješolski vestnik.

**** Izprememba pri maturi.** Koncem marca izide naredba naučnega ministrstva o izpremembi določb za zrelostne izpite na gimnazijah. Novo bo to, da se odpravi vse pisne naloge, razen prevodov iz latinščine in grščine v materni jezik in stilističnega sestavka v nemščini. Abiturienti pa si bodo sami smeli izbirati med tremi temati: iz zgodovine, prirodoslovja in iz splošne prosvete. V tej poslednji nalogi naj maturanti pokažejo, v koliko so v slovnosti doma, svojo zrelost in inteligenco.

**** Smrtina kosa.** V Kopru je umrl v petek 14. t. m. bivši ravnatelj učiteljskega v Kopru Ivan Revelante, star 85 let. Pokojnik je bil vitez Franc Jožefovega reda. R. i. p.

**** Na goriškem e. kr. ženskem učiteljskem** je bilo koncem I. polletja 1907/8, in sicer na a) izobraževališču skupno 301 gojenka, b) moški vadnici skupno 444 učencev, c) dekliški vadnici skupno 295 učenek, d) na mešani nemški dvorazredni vadnici skupno 112 otrok, skupno je bilo vse mladine na tem zavodu 1152. Od teh je dobro uspelo, in sicer na a) izobraževališču 275, b) moški vadnici 360, c) dekliški vadnici 247, d) mešani nemški dvorazredni 89. Torej skupaj 971. — Ako se odbije število onih gojenk, oziroma učenek in učencev, ki se niso mogli klasificirati zaradi bolezni, in sicer na a) izobraževališču 9, b) dekliški vadnici 2, c) deški vadnici 17, d) nemški vadnici 3, to je 31, potem ostane slabih uspehov na a) izobraževališču 17, b) dekliški vadnici 46, c) deški vadnici 67, d) nemški vadnici 20, skupaj 150 ali 13%, t. j. 87%, ta zavod obiskujočih je dobro uspelo. Specialno šteje učiteljske kot tako 93-88% povoljnih uspehov.

Književnost in umetnost.

Snujmo ljudske knjižnice! Navod za ustanavljanje ljudskih knjižnic in poslovanje knjižničarja ter seznam za ljudske knjižnice porabnih knjig. Uredil jur. A. Pleško. Izdalo in založilo fer. društvo „Prosveta“. Cena 20 h. — Temeljito sestavljena knjižnica bo dobro služila vsem tistim, ki se bavijo s tem vevlačnim kulturnim vprašanjem.

Kulturno delo.

+ Za družbo sv. Cirila in Metoda naj se nabirajo skrbno rabljene jubilejske poštne znamke; te utegnejo v doglednem času dobiti precejšnjo vrednost. — Tudi stari denar zlat, srebrn ali bakren, je družbi dobrodošel.

+ Knjižnice za mladino. Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani javlja, da namerava ustanoviti več knjižnic za mladino po obmejnih krajih. Zaradi tega se obrača

s prošnjo na slovenske rodoljube, da naj ji blagovolijo poslati nekaj mladinskega čtiva, da na ta način pomagajo uresničiti to namero.

+ V Breginju so ustanovili po vztrajnem prizadevanju tamošnje učiteljice-voditeljice Marice Perinove bralno društvo „Stol“. Da bo društvo dobro uspevalo, dokazuje to, da se je vanje vpisalo takoj že nad trideset članov.

+ V Komnu se je „Bralno društvo“ preosnovalo ob novem letu na demokratiški podlagi. Med drugim se je pri zadnjem občnem zboru sklenilo ustanoviti „Ljudsko knjižnico“. To se že uresničuje. Naročena je omara, nekaj denarja se je že dobilo in zavedno starišinstvo je dovolilo „Ljudsko knjižnico“ podpirati z mesečnino 10 K. Obetajo se podpore in knjige tudi od drugih strani. Vedno naprej za napredek, svobodo in omiko!

+ Javna ljudska izobraževalna knjižnica v Izlakah. Tovariš Fort. Lužar v Izlakah je osnoval za izobrazbo ljudstva knjižnico, ki ima poleg pridobivanja knjig in časnikov tudi namen, dejansko pospeševati splošno izobrazbo ljudski šoli odraslih oseb, da prireja javne poučne shode in predavanja, deklamacije, petje, razne predstave in zabave. Torej je urejena knjižnica na društveni podlagi z ozirom na socialne razmere kot združitev kakega bralnega in izobraževalnega društva. Pravila je potrdila c. kr. deželna vlada. Redni član je vsako obojega spola, ki je dovršil 14. leto in izstopil iz šole. Vstopnina znaša 10 h in prispevek za vsako izposojeno knjigo 2 h. Vsak društvenik prevzame tudi dolžnost pridobiti, kjer mogoče, še kakega novega društvenika. Odbor obstoji iz predsednika, knjižničarja in blagajnika. V slučaju razdružitve društva pripada društvena lastnina lokalni učiteljski in šolarski knjižnici. — Knjižnica je prejela od domače posojilnice jubilejski dar v znesku 150 K. Ker je poleg drugih darov tudi medijski graščak g. Fr. Celestina dal 27 K kot darilo neke kupčije, je pričetek knjižnice dobro zasnovan, in ljudstvo hodi že pridno ob nedeljah po maši po knjige.

Politiški pregled.

*** Konflikt med Avstro-Ogrsko in Rusijo.** Med branilce barona Aehrenthala se je uvrstila sedaj tudi klerikalna „Reichspost“ z nekim dopisom iz Petrograda. Z ostrimi napadi na ruskega ministra za vnanje stvari spaja dopisnik krščansko-socialnega lista dunajskega trditve, da je baron Aehrenthal oficijalno prijavil svoje osnove ruskemu poslaniku na Dunaju, Urusovu, ki da jih je nemudoma sporočil dalje v Petrograd. Na podlagi te trditve obdolžuje dunajski list izvoljskega „intrigiranja proti Avstriji“. Kar trdi „Reichspost“, bi bil zares imeniten argument, ako bi bilo — resnično!! Da pa ni resnično, izhaja iz omenjenega govora barona Aehrenthala samega v seji delegacije dne 12. t. m. Aehrenthal se je namreč branil, rekši, da zaradi gradnje železnice ni potrebno sporazumljenje z vladi, ker v tej aferi ima opraviti le s Turčijo. S tem je vendar dovolj jasno priznalo, da Aehrenthal ni obvestil Rusije o svojih namelih, in s tem odpradejo kakor neopravičena vsa očitanja na adresu Izvoljskega. Ta slučaj kaže zopet, le, kako prav je trdil delegat Kramar v isti seji avstrijske delegacije, ko je rekel, da je Avstriji vedno nedostajalo notranje resničnosti nje politike!

*** Trgovinska pogodba med Avstro-Ogrsko in Srbijo — sklenjena.** Pogajanja med Avstro-Ogrsko in Srbijo so zaključena in je sklenjena trgovinska pogodba med obema državama. Treba samo še tekstirati novo pogodbo. V Avstro-Ogrsko se bo na leto iz Srbije uvozilo: 35.000 komadov goved in 70.000 prešičev. Avstro-Ogrski veterinarji bodo vršili pregled skupno s srbskimi veterinarji. Prevoz mesa skozi Avstro-Ogrsko bo neomejen. Po novi trgovinski pogodbi je zavarovana industrija Srbije.

*** Delokrog ministrstva za javna dela.** Ministrski svet je določil kompetenco novega ministrstva za javna dela. V novo ministrstvo se pritegnejo največ razne agende iz ministrstev za notranje stvari, poljedelstva in trgovine. Število agend, ki se jih odtegne trgovinskemu ministrstvu, bo več, nego se je mislilo, ker bo novemu ministrstvu pridrženo patentstvo in meroizkustvo. — Novo ministrstvo bo sestavljeno iz treh poslovnih skupin: prvi skupini pripadajo vrhulne in cestne stavbe, nadalje vodne stavbe, v kolikor so spadale sedaj pod ministrstvo za notranje stvari; dočim se gradnja kanalov, ki spadajo v resort trgovinskega ministrstva, ne izloči iz tega. Ta poslovna skupina bo zasnovana popolnoma iz ministrstva za notranje stvari. — Druga poslovna skupina se pa, kakor omenjeno, razširi, zakaj razen pravih stvari v pospeševanje obrti, obrtnih poizkusnih zavodov in obrtnega pouka, pride v to skupino tudi še patentstvo in meroizkustvo, poizkušanje ročnega strelnega orožja in neke stvari prometa s tuji. Ta skupina bo sestavljena iz agend trgovinskega ministrstva. — K tretji skupini pripadajo agende,

ki so bile doslej združene v rudarskem oddelku poljedelskega ministrstva.

*** Za Bosno in Hercegovino.** Avstrijske delegacije odsek za zunanje stvari je razpravljal o kreditu za Bosno in Hercegovino. Poročevalec vitez Vuković je kritikoval osamljujočo politiko v Bosni in Hercegovini, zaradi česar sta te dve deželi političsko in komercialno ločeni od sosednih dežel Hrvaške, Dalmacije in Slavonije, s katerimi sta v narodnem in kulturnem oziru spojeni. Reforme se izvršujejo prepočasi. Ljudsko zastopstvo v Bosni in Hercegovini se mora iznova priporočiti skupnemu finančnem ministru. Nadalje se je govornik obširno bavil s kmetijskimi razmerami in odredbami za povzdigo kmetijstva. Z novim tiskovnim zakonom bi se bil moral izdati tudi zakon o osnovanju društev in svobodnem shajanju. Razen disciplinarnih predpisov za uradnike je treba izdati službeno pragmatiko in zakon o sodnikovi neodvisnosti. Govornik je končno zahteval obvezni šolski obisk v mestih, reformo občinskega reda in justične uprave. — Delegat dr. Kramar se je zavzemal za to, da se da prebivalstvu Bosne in Hercegovine ljudsko zastopstvo.

*** Socialnopolitiški odsek trgovinskega ministrstva.** Nova socialnopolitiška sekcija trgovinskega ministrstva bo obsegala: 1. delavsko statistiko, 2. delavski svet, 3. obrtno nadzorstvo, 4. domače delo. Delavsko zavarovanje ostane stvar ministrstva za notranje zadeve. Novo delavsko ministrstvo bo le nekaka kompromisna naprava. Sicer bo imelo v svojem področju dve važni delavski stroki: rudarstvo in obrtno zakonodajo, toda nova sekcija trgovinskega ministrstva in notranje ministrstvo bosta imela v rokah najvažnejši del socialnopolitiških agend. — V notranjem ministrstvu se ustanovi posebni državni zdravstveni urad, ki ga bo vodil odlični strokovnjak. V njega področje bo spadalo vse javno zdravstvo, nadzorstvo nad zdravstvenimi blagotvornimi zavodi in napravami ter vse socialne odredbe, ki so v zvezi s higieno. — V ministrstvu za notranje zadeve se ustanovi tudi posebna sekcija za izseljeniške in vseljeniške zadeve.

*** Izprememba davčnega sistema.** Finančni minister Korytowski je v seji proračunskega odseka razvil svoje nazore o bodočem državnem finančnem načrtu. Omenil je, da namerava predložiti zakonsko osnovo o izpremembi davka na dedščine. Vendar je mnenja, da bo ta davek dal državi le par milijonov. Vlada pa misli, da bi se v zvišanju davka na žganje našla velika davčna sila, ki bi tudi mnogo pripomogla k ozdravljenju deželnih financ. Nadalje je razpravljaj minister o reformi dohodninskega davka. On je mnenja, da sedaj še ni pravi čas o tem kaj gotovega sklepati. Pač pa vlada resno misli na obdane in je zadržan tudi o zvišanju davka podjetjem, ki morajo polagati javne račune. — V zadevi zemljiškega davka je vlada mnenja, da je potrebna njega izprememba. Posebno je sedanj način odpisovanja davka nedostaten in se mora gledati, da se zemljiški davek čimprej drugače uredi. — Kakor je videti, kaže vlada pač nekoliko dobre volje, a si še sama ni na jasnem, kaj in kako hoče ukreniti glede davkov.

*** Poljaki** se imeli v Berlinu velik shod, na katerem se je slovesno protestiralo proti nemškemu nasilstvu ter izreklo Čehom priznanje, ker podpirajo borbo Poljakov.

*** Zakon v varstvo otrok.** Angleška vlada je predložila poslanski zbornici široko začetan zakon v varstvo otrok. Vse že obstoječe tozadevne zakonske določbe se kodificirajo v korist otrok do 16 let. Poleg tega imajo stopiti v veljavo nova stroga določila. Kaznovalo se bo n. pr. prodajanje smodk, svačice, papirja za cigarete deci. Policija bo smela otrokom konfiscirati tobak in potrebščine za kajenje. Zakonski načrt odpravlja vse zaporne kazni za prestopke otrok. Ustanovi se posebno sodišče, ki bo kaznovalo prestopke otrok.

*** Bosna in Avstro-Ogrska.** Sarajevski občinski svet je po drednevni hudi debati sklenil s 16 proti 13 glasom, da se avstro-ogrski državljani, živeči v sosednjih pokrajinah, nimajo smatrati za volilce, ker so pravzaprav inozemci. Ta sklep je posledica akcije, ki gre za tem, da se naglašuje suvereniteta sultana in markira posebni položaj Bosne in Hercegovine.

*** Volitve na Hrvaškem.** V volilni borbi, ki je dosegla že vrhunce političkega razburjenja, se poteguje v 88 okrajev okoli 230 kandidatov za poslanstvo v saboru. Postavilo je kandidate 9 strank. — Hrvaški ban Rauch hoče na vsak način strmoglaviti koalicio in poseza v volilni boj z grožnjami in z denarjem. Od ogrske vlade je dobil že okoli 200.000 kron za volitve. — Volilni boj se je začel v znamenju prelivanja krvi. V Udbini (Slavonija) je bilo ljudstvo ogorčeno na vladnega kandidata in mu je priredilo burno demonstracijo. Orožniki pa so kar streljali in eden iz narodov je mrtev, pet pa težko ranjenih. Ali se vračajo Khuenovi časi?

*** Klerikalna „svoboda“.** Pater Zahradnik, član premonstratenskega reda, je pristal češke agrarne stranke in tudi državni poslanec. Sedaj kandidira kot agrarec tudi v deželni zbor. — Ker pa v istem okraju kan-

didira tudi klerikalec, je seveda treba p. Zahradniku zamašiti usta. Zato je opat p. Zavral prepovedal Zahradniku prirejati volilne shode. V češki javnosti, posebno v agrarnih krogih, je zbudilo to velikansko ogorčenje.

*** † Marijan Derencin.** V Zagrebu je umrl odvetnik in hrvaški književnik dr. Marijan Derencin. Pokojnik je bil izreden govornik, učen jurist in eden najuglednejših odvetnikov na Hrvaškem, književnik in politik.

Jubilejski dar.

Učiteljsko — sebi. Tov. Anton Pesek, šolski vodja v Narepoljah, s pripomnjo: „Opravim bi bolezen povzročila obilo stroškov, vendar bom tudi jaz dal jubilejski dar in pošljem za januar 2 K; za februar in ostale mesece t. l. mi pa blagovolite poslati čekovne položnice. G. Josip Hafner, magistratni uradnik v Ljubljani, 5 K; skupaj 7 K; zadnjič izkazanih 509-24 K; doslej darovanih 516-24 K. Bog plati!

Vestnik.

Tov. E. Gangl, kandidat za deželnega poslanca mesta Idrije, je na volilnem shodu dne 9. t. m., kjer je razvil svoj program, sloveč na principih narodnosti, svobodomiselnosti in demokratizma, govoril tudi o kulturnem vprašanju, poudarjajoč, da stavlja to vprašanje na čelo vseh vprašanj. „Prepričan sem“, je dejal govornik, „da ne osvoji iz trdih spon birokratizma in klerikalizma našega ljudstva nič prej in nič gotovejše nego izobrazba. Tega prepričanja so tudi sovražniki ljudstva, zato zavirajo napredek šolstva in tišče učitelstvo v bedo in odvisnost. Samo prosvetljeno ljudstvo more biti deležno blagih sadov vseživljajoče kulture. In samo šolstvo, ki je popolnoma neodvisno, more izvrševati svojo visoko nalogo. Govore, da je naš državni šolski zakon biser avstrijskega zakonodajstva. A jaz pravim, da je ta biser oskrunjen s temnimi pegami, ki jih je črna mačka nanosila nanj s svojimi umazanimi tacami. Te madeže treba odstraniti: svobodno naj se razvija moč šole, neovirano naj služi svojemu namenu, da stopimo tudi mi v vrsto kulturnih narodov. Poslanec našega mesta naj pa po posredovanju deželnega šolskega sveta vpliva na rudniški erar, da ustvari na idrijski rudniški ljudski šoli zdrave razmere, da bo ta edina c. kr. ljudska šola v naši kronovini zgled, kakšno bodi ljudsko izobraževališče. To vendar ne gre, da bi v eno učno sobo hodila vsak dan — dopoldne in popoldne — dva razreda, ker je to že iz zdravstvenih ozirov nedopustno.“

Proti nekorektnemu postopanju županstva na Črnem vrhu in c. kr. okrajnega glavarja v Logatecu, ki o njem govorimo na drugem mestu, je zavzel odločno stališče tudi volilni shod v Idriji dne 9. t. m. ter je po poročilu tajnika g. J. Novaka sprejel soglasno o to-le resolucijo: Današnji shod protestuje najodločneje proti nepostavljemu postopanju županstva na Črnem vrhu, ki je volilec Franu Silvestru zabranilo vpogledati vsakomur na vpogled razstavljeni deželnozbornski volilni imenik in še posebno proti c. kr. okrajnemu glavarstvu v Logatecu, ki je z neutemeljeno in protizakonito razsodbo zavrnilo Silvestrovo pritožbo. — Zlasti pa izraža shod svoje ogorčenje nad tem, da se je c. kr. okrajno glavarstvo s to svojo razsodbo postavilo popolnoma na stališče ene političke stranke in da je predstojnik tega glavarstva s tem zlorabljal svojo oblast, da je kot predsednik okrajnega šolskega sveta grajal edino za svojo volilno pravico se potegujočega nadučitelja Silvestra ter s tem kršil zakon o varstvu volilne svobode. — Shod zahteva, da c. kr. deželna vlada ta slučaj nemudoma preišče, pouči c. kr. okrajno glavarstvo v Logatecu in županstvo na Črnem vrhu o protizakonitem postopanju ter da popolno zadoščenje nadučitelju Silvestru. — Ob enem prosi shod naprednega poslanca Ivana Hribarja, da o tem kršenju volilne svobode obvesti centralno vlado in zadevo, če treba, o prvi priliki spravi pred državni zbor.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Okrajna posojilnica v Litiji 20 K; učiteljsko II. mestne deške osemrazrednice v Ljubljani, 27 K namesto venca pokojnemu ravnatelju Fr. Raktelju; učiteljsko prve mestne deške petrazrednice v Ljubljani, 12 K namesto venca pokojnemu ravnatelju Fr. Raktelju; vesela družba v Smledniku, 7 K; Ivan Bernot, c. kr. strokovni učitelj v Ljubljani, 3 K namesto venca na grob pokojnemu ravnatelju Fr. Raktelju; g. N. Stelaže iz Sore pri Medvodah, 1 K; g. Anton Kadunc, gđc. E. Miselj in gđc. Ruška Ravbharjeva iz Starega trga pri Kočevju, 4 K; g. Fr. Kozjak, nadučitelj v Zagorju ob Savi 4-10 K, katere je nabrala mala gospodična učiteljica iz Vač; g. ces. svetnik I. Murnik, tu, 10 K, mesto venca na krsto g. ravnatelja F. Raktelja; Vesela družba „pri Alešu“ ob lepih hrvaških pesmih po g. Ivanu Cerarju, šol. vod. na Črnučah, 6 K. Bog plati!

Letnino za Učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Fran Kavčič, Karel Hlebec, Anton Drašček.